

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-130/24 – 1

Υπόθεση C-130/24

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία κατάθεσης:

16 Φεβρουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgericht Düsseldorf (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Ιανουαρίου 2024

Προσφεύγουσα:

YC

Καθού:

Stadt Wuppertal

8 K 8657/22

ΔΙΑΤΑΞΗ

Στο πλαίσιο της ένδικης διοικητικής διαδικασίας
της YC, [παραλειπόμενα]

προσφεύγουσας,

[παραλειπόμενα]:

κατά

του Stadt Wuppertal (Δήμου Βούπερταλ, Γερμανία), [παραλειπόμενα]

καθού,

σ χ ε τ ι κ ά με τη νομοθεσία περί αλλοδαπών (διαμονή για οικογενειακούς σκοπούς), εν προκειμένω: δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ

[παραλειπόμενα]
το όγδοο τμήμα του Verwaltungsgericht Düsseldorf
(διοικητικού πρωτοδικείου Ντίσελντορφ, Γερμανία)
εξέδωσε
στις 16 Ιανουαρίου 2024

τ η ν α κ ό λ ο υ θ η δ ι ά τ α ξ η :

Αναστέλλει τη διαδικασία.

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αίτηση προδικαστικής απόφασης επί των ακόλουθων ερωτημάτων:

- 1. Εξαρτάται το δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ από το αν η διαδικασία θεώρησης που απαιτείται εκ του νόμου για τη χορήγηση εθνικής άδειας διαμονής μπορεί ευλόγως να ολοκληρωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα το οποίο είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με αξιόπιστο τρόπο;**
- 2. Μπορεί να γίνει δεκτό ότι το δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ γεννάται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, με αποτέλεσμα οι εθνικές αρχές να πρέπει απλώς να πιστοποιήσουν την ύπαρξή του, ή έχει η χορήγηση του εν λόγω δικαιώματος από τις εθνικές αρχές συστατικό χαρακτήρα;**
- 3. Σε περίπτωση που το δικαίωμα διαμονής γεννάται αυτομάτως δυνάμει του δικαίου της Ένωσης: σε ποιο χρονικό σημείο γεννάται το δικαίωμα;**
- 4. Σε περίπτωση που το δικαίωμα διαμονής χορηγείται από τις εθνικές αρχές: από ποιο χρονικό σημείο πρέπει το δικαίωμα αυτό να χορηγείται αναδρομικά;**

Σ κ ε π τ ι κ ό

I.

- 1** Η προσφεύγουσα, γεννηθείσα στις 6 Φεβρουαρίου 1988, είναι υπήκοος της Δημοκρατίας του Καμερούν. Είναι κάτοχος διαβατηρίου που ισχύει έως τις 23 Μαρτίου 2028.

- 2 Στις 25 Σεπτεμβρίου 2019 χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα από την πολωνική προξενική αρχή εθνική θεώρηση εισόδου (κατηγορία θεώρησης Δ) για σπουδές με ισχύ έως τις 23 Σεπτεμβρίου 2020. Με τη θεώρηση αυτή, εισήλθε στον χώρο Σένγκεν στις 28 Σεπτεμβρίου 2019 και άρχισε σπουδές στην Πολωνία.
- 3 Ακολούθως, η προσφεύγουσα αναχώρησε από την Πολωνία και εισήλθε στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, δήλωσε δε την 1η Αυγούστου 2020 ότι κατοικούσε στην εδαφική περιφέρεια του καθού (υπηρεσία αλλοδαπών). Σκοπός της ήταν να απασχοληθεί από την 1η Οκτωβρίου 2020 στην Bundesfreiwilligendienst (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Εθελοντών, Γερμανία) και ζήτησε από τον καθού τηλεφωνικά πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες εθελοντικής εργασίας.
- 4 Ο καθού ζήτησε από την προσφεύγουσα να αναχωρήσει από την επικράτεια και της χορήγησε πιστοποιητικό διέλευσης των συνόρων, κατόπιν δήλωσης της προσφεύγουσας ότι είχε την πρόθεση να αναχωρήσει οικειοθελώς από την επικράτεια. Στις 6 Νοεμβρίου 2020, η προσφεύγουσα κλήθηκε εγγράφως να αναχωρήσει αμέσως από την επικράτεια.
- 5 Η προσφεύγουσα δεν εγκατέλειψε το έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Ωστόσο, οι αρχές δεν μπορούσαν πλέον να επικοινωνήσουν μαζί της στη διεύθυνση που είχε δηλώσει. Μόλις στις 23 Ιουνίου 2021 ήρθε η προσφεύγουσα εκ νέου σε επικοινωνία με τον καθού.
- 6 Στις 24 Σεπτεμβρίου 2021 γεννήθηκε το τέκνο της προσφεύγουσας, το οποίο έλκει τη γερμανική υπηκοότητα από τον πατέρα του.
- 7 Η προσφεύγουσα ζει μαζί με το τέκνο της στο ίδιο νοικοκυριό. Ο πατέρας του τέκνου έχει ελάχιστη επαφή με το τέκνο του. Το επισκέπτεται μόνο τα Σαββατοκύριακα και καταβάλλει διατροφή για το τέκνο ύψους 200,00 ευρώ μηνιαίως. Επιπλέον, λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων, ο πατέρας του τέκνου δεν είναι σε θέση να φροντίσει το τέκνο του κατά τη διάρκεια πολλών εβδομάδων. Η προσφεύγουσα έχει την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου.
- 8 Στις 12 Απριλίου 2022, η προσφεύγουσα ζήτησε να της χορηγηθεί άδεια διαμονής για την άσκηση γονικής μέριμνας.
- 9 Ο καθού δεν απάντησε επί της αίτησης αυτής. Εξ αυτού του λόγου, η προσφεύγουσα άσκησε στις 13 Δεκεμβρίου 2022 προσφυγή.
- 10 Στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας, ο καθού υποστηρίζει ότι αποκλείεται η χορήγηση άδειας διαμονής. Η προσφεύγουσα διέμενε παρανόμως στη χώρα μεταξύ Δεκεμβρίου 2020 και τέλους Ιουνίου 2021. Με τον τρόπο αυτόν, πληροί την αντικειμενική υπόσταση του ποινικού αδικήματος του άρθρου 95, παράγραφος 1, σημείο 2, του AufenthaltG. Από αυτό προκύπτει συμφέρον για απέλαση του αλλοδαπού σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 2, του AufenthaltG, το οποίο απαγορεύει τη χορήγηση άδειας διαμονής και από το οποίο δεν χωρεί παρέκκλιση. Ομοίως, η χορήγηση άδειας διαμονής προϋποθέτει την

είσοδο στην επικράτεια με την απαιτούμενη θεώρηση εισόδου. Αυτή δεν υφίσταται. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας θεώρησης η οποία διαρκεί λιγότερο από ένα μήνα μπορεί ευλόγως να απαιτηθεί από την προσφεύγουσα. Αυτή μπορεί να αναχωρήσει από την επικράτεια με το γερμανικής υπηκοότητας τέκνο της και να ολοκληρώσει τη διαδικασία θεώρησης στο Καμερούν. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού δεν τίθεται σε κίνδυνο με τον τρόπο αυτόν. Επιπλέον, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ. Σε περίπτωση κοινής αναχώρησης από την επικράτεια για την ολοκλήρωση της διαδικασίας θεώρησης, η Γερμανίδα υπήκοος που δεν είναι σε σχολική ηλικία θα πρέπει να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα, ώστε το δικαίωμα δεν θίγεται κατά το ουσιώδες μέρος του με τον τρόπο αυτόν. Διακοπή της επικοινωνίας με τον πατέρα του τέκνου για λιγότερο από ένα μήνα είναι ανεκτή.

- 11 Με εν μέρει οριστική (μη τελεσίδικη) απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2023, ο καθού υποχρεώθηκε να χορηγήσει στην προσφεύγουσα άδεια διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, σημείο 3, του AufenthaltG από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης.
- 12 Κατόπιν τούτου, η ένδικη διαφορά εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ως προς το αίτημα για την αναγνώριση του δικαιώματος διαμονής της προσφεύγουσας και για το χρονικό διάστημα πριν από τις 23 Νοεμβρίου 2023. Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, δεν μπορεί να χορηγηθεί άδεια διαμονής για το χρονικό διάστημα πριν από τις 23 Νοεμβρίου 2023.

II.

1.

- 13 Οι ακόλουθες διατάξεις διαμορφώνουν το κρίσιμο νομικό πλαίσιο της ένδικης διαφοράς:

Το δίκαιο της Ένωσης

Άρθρο 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ)

1. Θεσπίζεται ιθαγένεια της Ένωσης. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.

2. Η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια. Έχουν μεταξύ άλλων:

α) το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών,

β) το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθώς και στις δημοτικές εκλογές στο κράτος μέλος κατοικίας τους, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους,

γ) το δικαίωμα να απολαύουν στο έδαφος τρίτης χώρας, στην οποία δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος την υπηκοότητα του οποίου έχουν, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού,

δ) το δικαίωμα να αναφέρονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το δικαίωμα να προσφεύγουν στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, καθώς και το δικαίωμα να απευθύνονται στα θεσμικά και στα συμβουλευτικά όργανα της Ένωσης σε μία από τις γλώσσες των Συνθηκών και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα.

Τα δικαιώματα αυτά ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που ορίζονται από τις Συνθήκες και από τα μέτρα που θεσπίζονται για την εφαρμογή τους.

Εθνικό δίκαιο

Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (νόμος για τη διαμονή, την απασχόληση και την ένταξη των αλλοδαπών στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, στο εξής: AufenthG), που είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/AufenthG.pdf/ και στην αγγλική γλώσσα στον ιστότοπο https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aufenthg/englisch_aufenthg.pdf.

Άρθρο 5 AufenthG – Γενικές προϋποθέσεις χορήγησης

- (1) Η χορήγηση άδειας διαμονής προϋποθέτει κατά κανόνα
 1. την ύπαρξη επαρκών μέσων διαβίωσης,
 - 1a. ότι έχει διευκρινισθεί η ταυτότητα και, σε περίπτωση που δεν έχει δικαίωμα επιστροφής σε άλλο κράτος, η υπηκοότητα του αλλοδαπού,
 2. ότι δεν υφίσταται συμφέρον για απέλαση του αλλοδαπού,
 3. ότι, εφόσον δεν υφίσταται δικαίωμα για τη χορήγηση άδειας διαμονής, η διαμονή του αλλοδαπού δεν θίγει ούτε θέτει σε κίνδυνο, για άλλο λόγο, τα συμφέροντα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, και
 4. ότι πληρούται η υποχρέωση διαβατηρίου κατά το άρθρο 3.
- (2) Επιπλέον, η χορήγηση άδειας διαμονής, μπλε κάρτας της ΕΕ, κάρτας ICT, άδειας εγκατάστασης ή άδειας μόνιμης διαμονής της ΕΕ προϋποθέτει ότι ο αλλοδαπός

1. εισήλθε στην επικράτεια με την απαιτούμενη θεώρηση και
2. έχει ήδη παράσχει τις σχετικές πληροφορίες για τη χορήγηση της άδειας στο πλαίσιο της αίτησης για τη θεώρηση εισόδου.

Παρέκκλιση από τα ανωτέρω επιτρέπεται εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση θεώρησης ή αν, λόγω των ιδιαιτέρων περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, δεν μπορεί ευλόγως να απαιτηθεί η ολοκλήρωση της διαδικασίας θεώρησης. [...]

Άρθρο 27 του AufenthG – Αρχή της οικογενειακής επανένωσης

(1) Προς τον σκοπό της προστασίας του γάμου και της οικογένειας σύμφωνα με το άρθρο 6 του Grundgesetz (γερμανικού Συντάγματος), χορηγείται και παρατείνεται άδεια διαμονής για αλλοδαπά μέλη της οικογένειας, με σκοπό την αποκατάσταση και διατήρηση της οικογενειακής συμβίωσης στο ομοσπονδιακό έδαφος (οικογενειακή επανένωση).

[...]

(3) Το αίτημα χορήγησης άδειας διανομής για λόγους οικογενειακής επανένωσης μπορεί να απορριφθεί εάν ο συντηρών εξαρτάται από παροχές βάσει του δεύτερου ή του δωδέκατου βιβλίου του Sozialgesetzbuch (γερμανικού κώδικα κοινωνικής ασφάλισης) για τη συντήρηση άλλων μελών της οικογένειας ή άλλων μελών του νοικοκυριού. Επιτρέπεται παρέκκλιση από το άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 2.

Άρθρο 25 του AufenthG – Διαμονή για ανθρωπιστικούς λόγους

[...]

(5) Άδεια διαμονής μπορεί να χορηγηθεί σε αλλοδαπό που υπέχει υποχρέωση αναχώρησης από την επικράτεια, εάν η αναχώρησή του είναι αδύνατη για νομικούς ή πραγματικούς λόγους και δεν αναμένεται η άρση των εμποδίων της αναχώρησης στο ορατό μέλλον. [...]

Άρθρο 28 του AufenthG – Οικογενειακή επανένωση με Γερμανούς υπηκόους

(1) Η άδεια διαμονής χορηγείται

1. στον αλλοδαπό σύζυγο Γερμανού υπηκόου,
2. στο αλλοδαπό ανήλικο και άγαμο τέκνο Γερμανού υπηκόου,
3. στον αλλοδαπό γονέα ανήλικου και άγαμου Γερμανού υπηκόου για την άσκηση γονικής μέριμνας,

εφόσον η συνήθης διαμονή του Γερμανού υπηκόου βρίσκεται στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η άδεια διαμονής πρέπει

να χορηγείται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 5, παράγραφος 1, σημείο 1, στις περιπτώσεις της πρώτης περιόδου, σημεία 2 και 3. Η άδεια διαμονής πρέπει να χορηγείται κατά κανόνα, κατά παρέκκλιση του άρθρου 5, παράγραφος 1, σημείο 1, στις περιπτώσεις της πρώτης περιόδου, σημείο 1.

Άρθρο 54 του AufenthG – Συμφέρον για απέλαση του αλλοδαπού

[...]

(2) Το συμφέρον για απέλαση του αλλοδαπού κατά την έννοια του άρθρου 53, παράγραφος 1, είναι ιδιαίτερα σημαντικό, εάν ο αλλοδαπός

[...]

9. έχει διαπράξει παράβαση νομικών διατάξεων ή δικαστικών ή διοικητικών αποφάσεων ή εντολών, που δεν είναι μεμονωμένη ή ήσσονος σημασίας, ή εάν έχει τελέσει πράξη εκτός του εδάφους της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η οποία στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας θεωρείται σοβαρό ποινικό αδίκημα εκ προθέσεως.

Άρθρο 95 του AufenthG – Ποινικές διατάξεις

(1) Τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή όποιος

[...]

2. διαμένει στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας χωρίς την απαιτούμενη άδεια διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, εάν

a) υπέχει υποχρέωση αναχώρησης από την επικράτεια,

b) δεν του χορηγήθηκε προθεσμία για την αναχώρηση από την επικράτεια ή αυτή εξέπνευσε, και

c) δεν έχει ανασταλεί η απέλασή του,

[...].

2.

14 Η ένδικη διαφορά πρέπει να ανασταλεί. Πρέπει ζητηθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο), δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η έκδοση προδικαστικής απόφασης επί των ερωτημάτων που διατυπώνονται στο διατακτικό της διάταξης περί παραπομπής. Τα ερωτήματα αυτά αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 20 ΣΛΕΕ. Επειδή πρόκειται για την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο.

- 15 Τα προδικαστικά ερωτήματα είναι κρίσιμα για την επίλυση της διαφοράς και χρήζουν διευκρίνισης από το Δικαστήριο.
- 16 Για τη νομική εκτίμηση του αντικειμένου της διαφοράς που εξακολουθεί να εκκρεμεί, ήτοι του ζητήματος αν υφίσταται δικαίωμα διαμονής της προσφεύγουσας και για το χρονικό διάστημα πριν από τις 23 Νοεμβρίου 2023 (ημερομηνία έκδοσης της εν μέρει οριστικής απόφασης), έχει καθοριστική σημασία αν γεννήθηκε δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, αν το δικαίωμα αυτό γεννάται αυτομάτως δυνάμει του δικαίου της Ένωσης και σε ποιο χρονικό σημείο γεννήθηκε αυτό.
- 17 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το εθνικό δίκαιο απαγορεύει τη χορήγηση άδειας διαμονής βάσει του Aufenthaltsgesetz πριν από τις 23 Νοεμβρίου 2023. Μέχρι το χρονικό σημείο αυτό, υφίστατο συμφέρον για απέλαση του αλλοδαπού κατά την έννοια του άρθρου 54, παράγραφος 2, σημείο 9, του AufenthG λόγω της πλήρωσης της αντικειμενικής υπόστασης του ποινικού αδικήματος του άρθρου 95, παράγραφος 1, σημείο 2, του AufenthG. Το συμφέρον αυτό ήταν ενεστώσ έως τις 23 Νοεμβρίου 2023 και, επομένως, δεν πληρούνταν η βασική προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 2, του AufenthG. Κατά το αιτούν δικαστήριο, μόνο μετά τις 23 Νοεμβρίου 2023 επιτρεπόταν παρέκκλιση από αυτό. Για τον ίδιο λόγο, αποκλειόταν επίσης η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 5, του AufenthG.

Επί του πρώτου ερωτήματος:

- 18 Μερίδα της εθνικής νομολογίας δέχεται ότι οι προϋποθέσεις του δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ πληρούνται μόνο σε περίπτωση που η διαδικασία θεώρησης δεν μπορεί ευλόγως να ολοκληρωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα το οποίο είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με αξιόπιστο τρόπο,

BVerwG, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2018, 1 C 16.17, ECLI:DE:BVerwG:2018:120718U1C16.17.0 (= juris, αριθ. περιθωρίου 35)· ομοίως OVG Μαγδεβούργου, διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 2022, 3 M 68/22, ECLI:DE:OVGST:2022:0921.2M68.22.00 (= juris, αριθ. περιθωρίου 12): το δικαίωμα διαμονής δυνάμει του δικαίου της Ένωσης που προβλέπεται στο άρθρο 20 ΣΛΕΕ αποκλείεται όταν ο αλλοδαπός υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα που πρέπει να είναι περιορισμένο με αξιόπιστο τρόπο προκειμένου να ολοκληρώσει τη διαδικασία θεώρησης.

- 19 Για την αιτιολόγηση γίνεται παραπομπή στην υπόθεση Κ.Α. Στην απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο εξέθεσε ότι θα ήταν αντίθετο προς τον σκοπό του άρθρου 20 ΣΛΕΕ να υποχρεωθεί ο υπήκοος τρίτης χώρας να εγκαταλείψει, επ' αόριστον, το έδαφος της Ένωσης,

ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Μαΐου 2018, C-82/16, Κ.Α., ECLI:EU:C:2018:308 (= curia.eu, σκέψη [58]).

- 20 Από αυτό συνάγεται –όπως ισχυρίζεται και ο καθού– εξ αντιδιαστολής ότι η εγκατάλειψη του εδάφους της Ένωσης για σύντομο χρονικό διάστημα που πρέπει να είναι περιορισμένο με αξιόπιστο τρόπο δεν επηρεάζει το δικαίωμα που απορρέει από το άρθρο 20 ΣΛΕΕ και ότι το δικαίωμα δεν θίγεται κατά το ουσιώδες μέρος του.
- 21 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό. Αυτές βασίζονται, αφενός, στο γεγονός ότι, στην προαναφερθείσα υπόθεση Κ.Α., το Δικαστήριο άφησε αναπάντητο το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα (τέταρτο ερώτημα, τέταρτο σκέλος) και ότι το επιχείρημα εξ αντιδιαστολής που συνάγει η υπηρεσία αλλοδαπών και μερίδα της εθνικής νομολογίας δεν είναι, επομένως, δεσμευτικό. Στο σημείο εκείνο, τέθηκε το ερώτημα αν ασκεί επιρροή το στοιχείο ότι η υποχρέωση υποβολής, εντός της χώρας καταγωγής, αιτήσεως [...] έχει ως συνέπεια [...] ότι ο πολίτης της Ένωσης πρέπει, εν ανάγκη, να εγκαταλείψει το σύνολο του εδάφους της Ένωσης μόνο για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Επίσης, η απόφαση εκδόθηκε σε υπόθεση που αφορά υφιστάμενη απαγόρευση εισόδου σύμφωνα με το άρθρο 11 της οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.
- 22 Αντιθέτως, στην υπόθεση XU, το Δικαστήριο φαίνεται να υπογραμμίζει ότι προκειμένου να αναγνωρισθεί παρεπόμενο δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ αρκεί το γεγονός ότι ουδέν δικαίωμα διαμονής, βάσει του εθνικού δικαίου ή του παραγώγου δικαίου της Ένωσης, δύναται να απονεμηθεί στον υπήκοο τρίτης χώρας που είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, στο μέτρο που μεταξύ του ως άνω υπηκόου και του ως άνω πολίτη της Ένωσης υφίσταται τέτοια σχέση εξάρτησης ώστε ο πολίτης της Ένωσης θα εξαναγκαζόταν να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης στο σύνολό του, σε περίπτωση αποπομπής εκτός του εν λόγω εδάφους του μέλους της οικογένειάς του που είναι υπήκοος τρίτης χώρας.
- ΔΕΕ, απόφαση της 5ης Μαΐου 2022, C-451/19, XU και QP, ECLI:EU:C:2022:354 (= curia.eu, σκέψη 48).
- 23 Η χορήγηση άδειας διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, σημείο 3, του AufenthG για λόγους συνένωσης της οικογένειας προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, σημείο 1, του AufenthG, ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει προηγουμένως εισέλθει στην επικράτεια με την απαιτούμενη θεώρηση εισόδου, δηλαδή με θεώρηση εισόδου για λόγους συνένωσης της οικογένειας. Εξαίρεση από αυτό προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του AufenthG, εάν η ολοκλήρωση της διαδικασίας θεώρησης δεν μπορεί ευλόγως να απαιτηθεί λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης. Επομένως, εάν η υπηρεσία κρίνει ότι η ολοκλήρωση της διαδικασίας θεώρησης μπορεί ευλόγως να απαιτηθεί, ιδίως επειδή αυτή μπορεί να γίνει σε σύντομο χρονικό διάστημα το οποίο προσδιορίζεται με αξιόπιστο τρόπο, αποκλείεται η χορήγηση άδειας διαμονής

δυνάμει του εθνικού δικαίου. Με τον τρόπο αυτόν, τίθεται συνεπώς το ζήτημα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 20 ΣΛΕΕ.

- 24 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει επιπλέον να επισημανθεί ότι, μαζί με την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, το άρθρο 20 ΣΛΕΕ παρέχει ένα θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και των όρων που προβλέπονται στη Συνθήκη και των μέτρων που λαμβάνονται για την εφαρμογή τους. Το δικαίωμα αυτό είναι άνευ αξίας αν δεν συνοδεύεται από δικαίωμα εισόδου στο έδαφος της Ένωσης,

ΔΕΕ, απόφαση της 27ης Απριλίου 2023, C-528/21, M.D., ECLI:EU:C:2023:341 (= curia.eu, σκέψη 59), και της 22ας Ιουνίου 2023, C-459/20, X, ECLI:EU:C:2023:499 (= curia.eu, σκέψη 30).

- 25 Επιπλέον, βάσει αρχής του διεθνούς δικαίου, την οποία το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορεί να μη λαμβάνει δεόντως υπόψη, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αρνηθεί στους υπηκόους του το δικαίωμα εισόδου και διαμονής τους στο έδαφός του· το δικαίωμα διαμονής τους δεν μπορεί, συνεπώς, να εξαρτηθεί από προϋποθέσεις,

ΔΕΕ, απόφαση της 22ας Ιουνίου 2023, C-459/20, X, ECLI:EU:C:2023:499 (= curia.eu, σκέψη 41).

Επί του δεύτερου ερωτήματος:

- 26 Μεγάλη μερίδα της εθνικής νομολογίας γίνεται σε μεγάλο βαθμό δεκτό ότι το δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ γεννάται απευθείας δυνάμει του δικαίου της Ένωσης και ότι, ως εκ τούτου, πρέπει απλώς να πιστοποιείται από τις εθνικές αρχές,

BVerwG, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2018, 1 C 16.17, ECLI:DE:BVerwG:2018:120718U1C16.17.0 (= juris, αριθ. περιθωρίου 34): ιδιότυπο δικαίωμα διαμονής· OVG Κόμπλεντς, διατάξεις της 13ης Ιανουαρίου 2021, 7 D 11208/20, ECLI:DE:OVGRLP:2021:0113.7D11208.20.00 (= juris, αριθ. περιθωρίου 24) και της 23ης Σεπτεμβρίου 2021 7 A 10337/21, ECLI:DE:OVGRLP:2021:0923.7A10337.21.00 (= juris, αριθ. περιθωρίου 9)· VG Βρέμης, απόφαση της 30ής Μαΐου 2022, 4 K 2202/19, ECLI:DE:VGHB:2022:0530.4K2202.19.00 (= juris, αριθ. περιθωρίου 36)· Fleuß, Unionsbürgerschaft und Freizügigkeit, σε: VerwArch 2022, σ. 201(243)· ομοίως για την Αυστρία Österr. Oberster Gerichtshof, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, 10 ObS 64/17k, και της 21ης Ιανουαρίου 2020, 10 ObS 178/19k, στον ιστότοπο: ris.bka.gv.at.

- 27 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό. Κλίνει προς την άποψη ότι το δικαίωμα βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ δεν γεννάται απευθείας δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, αλλά η απονομή ή, αντίστοιχα, η χορήγησή του από τις εθνικές αρχές έχει συστατικό χαρακτήρα.

VG Ντίσελντορφ, απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2020, 8 K 5234/19, ECLI:DE:VGD:2020:1029.8K5234.19.00 (= juris, αριθ. περιθωρίου 85)· ομοίως VG Μονάχου, απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2021, M 4 K 20.2386, ECLI:DE:VGMUENC:2021:1012.M4K20.2386.00 (= juris, αριθ. περιθωρίου 102).

28 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι στη νομολογία του Δικαστηρίου έχουν παρατηρηθεί συναφώς αποκλίσεις ως προς το ζήτημα του τρόπου γένεσης των δικαιωμάτων διαμονής δυνάμει του δικαίου της Ένωσης.

29 Όσον αφορά το καθεστώς συνδέσεως και τα δικαιώματα που απορρέουν από τα άρθρα 6 και 7 της υπ' αριθ. 1/80 απόφασης του Συμβουλίου Συνδέσεως, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι στον Τούρκο εργαζόμενο «αναγνωρίζεται τουλάχιστον κατά το χρονικό αυτό σημείο δικαίωμα διαμονής» και ότι τούτο «υποδηλώνεται» κατ' ανάγκην από τα χρησιμοποιούμενα κοινωνικά δικαιώματα.

ΔΕΕ, απόφαση της 20ης Σεπτεμβρίου 1990, C-192/89, Sevince, ECLI:EU:C:1990:322 (= curia.eu, σκέψη 29), ως προς το άρθρο 6 της υπ' αριθ. 1/80 απόφασης του Συμβουλίου Συνδέσεως: στην αγγλική γλώσσα «the existence [...] of a right of residence»· στη γαλλική γλώσσα: «l'existence [...] d'un droit de séjour»·

30 Υπό την έννοια αυτή, το δικαίωμα υφίσταται επίσης δυνάμει του δικαίου της Ένωσης στην περίπτωση του άρθρου 7 της υπ' αριθ. 1/80 απόφασης του Συμβουλίου Συνδέσεως. Στην υπόθεση Bekleyen αναφέρεται, για παράδειγμα: «συνεπάγονται κατ' ανάγκην την ύπαρξη σχετικού δικαιώματος διαμονής του ενδιαφερομένου»,

ΔΕΕ· απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2010, C-462/08, Bekleyen, ECLI:EU:C:2010:30 (= curia.eu, σκέψη 17): στη γαλλική γλώσσα: «l'existence d'un droit corrélatif de séjour», στην αγγλική γλώσσα: «necessarily imply the existence of a concomitant right of residence».

31 Επίσης, στην υπόθεση Baumbast, η οποία αφορούσε δικαιώματα διαμονής βάσει του άρθρου 12 του προϊσχύσαντος κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, το Δικαστήριο εκθέτει ότι το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 «επιτρέπει στον γονέα που όντως έχει την επιμέλεια των τέκνων αυτών, ασχέτως της ιθαγένειάς του, να διαμείνει με αυτά».

ΔΕΕ, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-413/99, Baumbast και R, ECLI:EU:C:2002:493 (= curia.eu, σκέψη 75).

32 Το ίδιο ισχύει και ως προς την υπόθεση Chen, η οποία αφορούσε διασυνοριακή κατάσταση. Όσον αφορά το παλαιό άρθρο 18 της Συνθήκης ΕΚ και την οδηγία 90/364/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής: όταν το δίκαιο της Ένωσης απονέμει δικαίωμα διαμονής στο τέκνο,

είναι οι «ίδιες αυτές διατάξεις» που «επιτρέπουν στον γονέα [...] να διαμένει μαζί του στο κράτος μέλος υποδοχής».

ΔΕΕ, απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2004, C-200/02, Zhu και Chen, ECLI:EU:C:2004:639 (= curia.eu, σκέψη 46), στη γαλλική γλώσσα: «ces mêmes dispositions permettent au parent», στην αγγλική γλώσσα: «those same provisions allow a parent».

- 33 Αντιθέτως, στην υπόθεση Zambrano, το Δικαστήριο θέτει, κατ' αρχάς, ένα αρνητικό κριτήριο. Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση «δεν επιτρέπεται» στα κράτη μέλη να αρνηθούν την άδεια διαμονής και την άδεια εργασίας. Κατά το αιτούν δικαστήριο, τούτο έχει διαφορετική σημασία από τα δικαιώματα διαμονής δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, όπως αυτά που απορρέουν από τα άρθρα 6 και 7 της υπ' αριθ. 1/80 απόφασης του Συμβουλίου Συνδέσεως. Προφανώς, το δικαίωμα αυτό δεν γεννάται αυτομάτως, δεν υποδηλώνεται και δεν επιτρέπει άμεσα τη διαμονή, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν τη διαμονή,

ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011, C-34/09, Ruiz Zambrano, ECLI:EU:C:2011:124 (= curia.eu, σκέψη 45).

- 34 Στην υπόθεση Chavez-Vilchez, το Δικαστήριο λαμβάνει επίσης υπόψη την άρνηση χορήγησης δικαιώματος διαμονής,

ΔΕΕ, απόφαση της 10ης Μαΐου 2017, C-133/15, Chavez-Vilchez, ECLI:EU:C:2017:354 (= curia.eu, σκέψη 72): στην αγγλική γλώσσα «a refusal of a right of residence»· στη γαλλική γλώσσα: «dans le cas d'un tel refus».

- 35 Παράλληλα, γίνεται θετική διατύπωση αναφορικά με την αρμοδιότητα των κρατών μελών («δεν επιτρέπει σε κράτος μέλος»): «το δικαίωμα διαμονής»,

ΔΕΕ, απόφαση της 10ης Μαΐου 2017, C-133/15, Chavez-Vilchez, ECLI:EU:C:2017:354 (= curia.eu, σκέψεις 73, 78)· ομοίως ΔΕΕ, απόφαση της 5ης Μαΐου 2022, C-451/19, XU και QP, ECLI:EU:C:2022:354 (= curia.eu, σκέψη 48): το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υποχρεούται κατ' αρχήν να χορηγήσει στον υπήκοο τρίτης χώρας παράγωγο δικαίωμα διαμονής.

- 36 Κατ' αναλογία, το δεύτερο ερώτημα αφορά το ζήτημα αν εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών να «χορηγούν» δικαίωμα διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, δηλαδή αν το δικαίωμα αυτό δεν έχει ήδη γεννηθεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης.

Επί του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος:

- 37 Σε περίπτωση που το δικαίωμα διαμονής γεννάται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται σε ποιο χρονικό σημείο γεννάται αυτό.

- 38 Συναφώς, ανακύπτει, αφενός, το ζήτημα αν η γένεση του δικαιώματος προϋποθέτει την υποβολή αιτήματος. Το Δικαστήριο φαίνεται να λαμβάνει υπόψη την υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος στην υπόθεση Κ.Α.,

ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Μαΐου 2018, C-82/16, Κ.Α., ECLI:EU:C:2018:308 (= curia.eu, σκέψη 57): «αντιθέτως, [...] οφείλει να εξετάσει την εν λόγω αίτηση και να εκτιμήσει εάν, μεταξύ του υπηκόου τρίτης χώρας και του πολίτη της Ένωσης περί των οποίων πρόκειται, υφίσταται σχέση εξαρτήσεως τέτοιας φύσεως».

- 39 Ωστόσο, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα απέκτησε το δικαίωμα διαμονής με τη γέννηση του τέκνου της. Ενδέχεται επίσης το δικαίωμα να γεννάται μόνον αφότου διαπιστωθεί ότι δεν επιτρέπεται να χορηγηθεί δικαίωμα διαμονής βάσει του εθνικού δικαίου ή του παραγώγου δικαίου της Ένωσης, για παράδειγμα με απόφαση των εθνικών αρχών που πρέπει να έχει εκδοθεί κατ' ανάγκην εκ των προτέρων.

- 40 Τα ζητήματα αυτά ανακύπτουν, εν τέλει, και στην περίπτωση που το δικαίωμα δεν γεννάται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, αλλά μόνο με εθνική απόφαση για τη γένεση του δικαιώματος βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ. Και στην περίπτωση αυτή πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα από ποιο χρονικό σημείο πρέπει το δικαίωμα να χορηγείται αναδρομικά.

- 41 Η διάταξη δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.

[παραλειπόμενα] [υπογραφές]